

Zákon č. 158

ze dne 9. března 1920

o správním soudnictví u úřadů okresních a župních

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

Díl první

Organisace správního soudnictví

§ 1

Správní soudnictví (správní jurisdikci) vykonávají u okresních úřadů okresní senáty, u župních úřadů župní senáty.

I. Okresní senáty

§ 2

Okresní senát skládá se z okresního náčelníka a 2 přísedících.

§ 3

Okresní náčelník může pověřiti svým zastupováním některého z úředníků okresního úřadu, který složil praktickou zkoušku politickou, a dekretem županovým byl k tomu zmocněn.

V tomto případě má zástupce provésti mimo nutné případy celé řízení od začátku až do konce.

§ 4

Okresní náčelník nebo jeho zástupce řídí jako předseda senátu celé řízení, přísedící mají toliko právo účastniti se ústního líčení a právo hlasovati při usneseníh a rozhodnutích, ať jsou činěna v ústním líčení, po ústním líčení, či bez něho.

§ 5

Pro každé místo přísedícího buď současně ustanoven i jeden náhradník.

Náhradník mějž pokud lze bydliště v sídle okresního úřadu.

Ustanovení přísedících a jejich náhradníků

§ 6

Župan stanoví v září každého roku, kolik třeba zřídit senátů a kolik míst přisedících pro správní soudnictví u okresního úřadu na příští rok, a oznámí to okresnímu výboru.

§ 7

Okresnímu výboru přísluší, aby v listopadu každého roku zvolil pro příští rok tolik přisedících a náhradníků, kolik jich župan určil. Volby se konají podle zásady poměrného zastoupení a podle pravidel stanovených jednacím řádem okresního výboru.

§ 8

Voleni býti nemohou úředníci okresních a župních úřadů v činné službě, dále osoby, jež nemohou býti voleny do okresního výboru, členové zákonodárných sborů a příslušného okresního výboru i župního zastupitelstva. Zároveň nemohou býti členy osoby, jež jsou ve svazku manželském nebo příbuzni nebo sešvakřeni do druhého stupně.

§ 9

Nebylo-li zvoleno tolik přisedících a náhradníků, kolik jich zvoleno býti mělo, přísluší župnímu výboru, aby na neobsazená místa přisedících a náhradníků sám do jednoho měsíce volbu provedl podle předpisů platných pro volby v župních výborech. Neučiní-li tak, přísluší županovi, aby přisedící a náhradníky sám jmenoval.

§ 10

Přisedící a náhradníci budtež okresním náčelníkem vyzváni, aby se do 14 dnů vyjádřili, zda úřad přijímají. Neprohlásí-li se do této lhůty, rozumí se tomu tak, že úřad odmítají, a budtež vykonány volby nové. Ve vyzvání budtež upozorněni na tyto následky.

§ 11

Přisedící a náhradníci mohou další vykonávání úřadu odmítnouti ze závažných důvodů.

O tom, zda jsou závažné důvody, rozhoduje s konečnou platností okresní výbor.

§ 12

Byla-li by činnost okresního senátu úmyslnou neúčastí přisedících neb náhradníků trvale znemožňována, může župan vysloviti, že správní soudnictví okresnímu senátu příslušející přechází na rok na předsedu senátu.

§ 13

Přisedící a náhradníci vykonávají svůj úřad jako úřad čestný, mají však nárok na cestovné a diety, jež určí župní úřad vyslechnuv okresní výbor. Náklad se hradí z prostředků státních.

§ 14

Přisedící a náhradníci budou okresním náčelníkem vzati do přísahy. Přísežní formule bude určena nařízením.

§ 15

Náhradník nastupuje, nemůže-li přisedící dočasně vykonávati svůj úřad.

Je-li nemožnost ta trvalá, nebo zemře-li přisedící, nastupuje za něj trvale náhradník, za nějž budiž provedena nová volba.

Totéž platí, nemůže-li náhradník vykonávati trvale úřad svůj nebo zemře.

§ 16

Byl-li zřízen jediný stálý senát, budtež přisedící povolávání k vykonávání svých funkcí podle pořadu, který určí na celý rok napřed okresní náčelník. Pořad ten smí býti změněn, nelze-li ho zachovati. Změna vyžaduje schválení županova.

Nemůže-li přisedící, nebo jeho náhradník, který podle pořadu byl na řadě, k líčení se dostaviti, přísluší předsedovi okresního senátu, aby povolal kteréhokoli jiného přisedícího.

§ 17

Je-li třeba zříditi několik senátů okresních, jest okresnímu náčelníku na vůli necháno, senáty ty utvořiti podle obvodů místních, nebo podle povahy agendy anebo podle okolností jiných. Přisedící budtež jednotlivým senátům přikázáni k vykonávání svých funkcí v pořadu, který určí okresní náčelník (§ 16).

§ 18

V složitějších věcech může předseda senátu učiniti opatření, aby byl k líčení přibrán i třetí přisedící, který nastupuje tehdy, když by některý přisedící průběhem líčení ubyl.

II. Správní jurisdikce v městech s vlastním statutem

§ 19

V městech s vlastním statutem a ve městech municipálních jest povolán k výkonu správního soudnictví starosta města spolu se dvěma přisedícími.

§ 20

Nesložil-li starosta sám některé z praktických zkoušek právních, musí, v ostatních případech může, k řízení přelíčení zříditi zástupce z řady úředníků městských, kteří složili některou praktickou zkoušku právní a byli k tomu pověřeni županem, v Praze ministrem vnitra.

§ 21

Starosta obce určí v září každého roku, kolik třeba zříditi míst přisedících pro příští rok, a oznámí to městskému zastupitelstvu, aby zvolilo potřebný počet přisedících a náhradníků.

Volení býtí nemohou, kdož jsou aktivními úředníky nebo zřizenci obce nebo nadřízeného župního úřadu, dále členové nadřízeného župního zastupitelstva nebo senátu, členové zákonodárných sborů a ti, kdož nemohou býtí voleni do obecního zastupitelstva nebo do obecní rady.

Volba se provádí v listopadu každého roku podle zásady poměrného zastoupení a podle předpisů platných pro volby, jež přísluší konati městskému zastupitelstvu.

§ 22

Přisedící a náhradníci senátu, kteří by ztrátou času při výkonu této funkce utrpěli hmotnou újmu, mají nárok na náhradu dietami, jež určí městské zastupitelstvo.

§ 23

Jinak platí obdobně předpisy o okresních senátech.

III. Župní senáty

§ 24

Župní senát skládá se ze dvou úředníků a tří přisedících. Jako úředníci náležejí k župnímu senátu župan a jeden úředník konceptní nebo odborný župního úřadu.

§ 25

Župan jest předsedou senátu; může však se souhlasem ministra vnitra pověřiti svým zastupováním i některého vyššího konceptního úředníka župního úřadu.

§ 26

V říjnu každého roku určí župan na příští rok, kolik míst přisedících třeba zříditi, a učiní o tom sdělení župnímu zastupitelstvu.

§ 27

Župní zastupitelstvo vykoná volby přisedících a náhradníků podle zásady poměrného zastoupení a podle pravidel platných pro volby župního výboru.

§ 28

Nebylo-li zvoleno tolik přisedících a náhradníků, kolik míst třeba obsaditi, přísluší županovi, aby jmenoval sám nedostávající se přisedící a náhradníky.

§ 29

Přisedící a náhradníci budtež dotázáni županem, zda úřad přijímají. Neodpovědí-li do 14 dní, má se za to, že úřadu nepřijímají. V tomto případě budtež provedeny nové volby. Ve vyzvání budtež

upozornění na tyto následky.

§ 30

Přisedící i náhradníci vykonávají svůj úřad jako čestný; mají však nárok na cestovné a diety ze státní pokladny, jež určí ministerstvo vnitra.

§ 31

Župan má na vůli stanovit senáty správního soudnictví, buďto podle obvodů místních nebo podle povahy agendy nebo podle okolností jiných.

§ 32

Jinak platí pro župní senáty obdobně předpisy o senátech okresních.

§ 33

Bližší předpisy o ustanovení senátů a povolávání přisedících a náhradníků u okresních a župních senátů a měst se zvláštním statutem (municipálních) vydá ministr vnitra nařízením.

Díl druhý

Příslušnost jurisdikčních senátů

§ 34

Okresní senáty jsou povolány rozhodovati právní věci, jež podle platných předpisů náležejí do působnosti oněch úřadův okresních, u nichž jsou okresní senáty zřízeny.

Župní senáty jsou povolány rozhodovati právní věci, jež podle platných předpisů náležejí do působnosti oněch úřadův župních, u nichž jsou župní senáty zřízeny.

§ 35

Právní věci rozumí se v tomto zákoně každá záležitost, v níž vystupuje před úřadem aspoň jedna strany.

§ 36

Stranou ve smyslu tohoto zákona rozumí se každá fyzická nebo právnická osoba, která podle platných předpisů jest oprávněna takovým způsobem hájiti u okresních nebo župních úřadů svého práva nebo právního zájmu, že úřady ty jsou povinny o tom jednat i vydati vyřízení.

Také veřejné korporace a úřady pokládají se za strany, pokud jsou povolány hájiti veřejných zájmů jim svěřených před úřady, jež vykonávají správní soudnictví.

§ 37

Trestní věci policejní jsou z působnosti okresních a župních senátů vyloučeny.

V prvních 5 letech ode dne účinnosti tohoto zákona mohou býti vládním nařízením některé právní věci z působnosti okresních a župních senátů vyňaty.

Vláda jest povinna nařízení ta předložiti Národnímu shromáždění do 4 neděl po nejbližší jeho schůzi ke schválení.

Odepře-li některá sněmovna schválení, pozbývají nařízení ta platnosti dnem odepření.

§ 38

Zvláštní předpisy, které dovolují proti nějakému rozhodnutí nebo opatření politických úřadů nastoupiti pořadem soukromého práva, zůstávají v platnosti a nemá v těchto případech správní soudnictví místa.

§ 39

Působnost vyhrazená jednotlivým ministerstvům v právních věcech není tímto zákonem dotčena.

Díl třetí

Zahájení správního soudnictví

§ 40

Okresní a župní úřady zakročují jednak k žádosti strany, jednak z úřední povinnosti.

Každá fysická nebo právnická osoba, veřejná korporace nebo úřad, jež jest pokládati v nějaké záležitosti za strany, mohou se dovolávati správního soudnictví.

§ 41

Jestliže podle platných předpisů jsou úřady, u nichž jsou zřízeny okresní nebo župní senáty, povolány v právních věcech stran zakročovati z moci úřední, mohou, vyžaduje-li toho veřejný zájem a je-li nebezpečí v prodlení, samy v právní věci učiniti rozhodnutí nebo opatření a o tom strany vyrozuměti. K vyrozumění buď připojena doložka, že proti opatření nebo rozhodnutí tomu může strana podati do 14 dnů odpor u úřadu, který opatření nebo rozhodnutí vydal.

Byl-li odpor podán, rozhoduje o něm v správním soudnictví příslušný senát.

§ 42

Předpisy, podle nichž úřady okresní a župní mohou činiti mocí donucovací opatření nebo rozhodnutí, nejsou dotčeny tímto zákonem.

§ 43

Okresní a župní senáty vyřizují věci do jejich působnosti náležející ve zvláštním řízení správním,

jež upravuje zákon.

§ 44

Zákon tento nabývá účinnosti společně se zákonem o okresních a župních úřadech.

Okresní a župní senáty budou zřízeny teprv, až zákon vzpomenutý v § 43 nabude účinnosti.

§ 45

Provedením tohoto zákona pověřuje se ministr vnitra.

T. G. **Masaryk** v. r.

Tusar v. r.

Švehla v. r.